OFFICIVM
MAGISTRATVS
CHRISTIANI
CIRCA
SACRVM MINISTERIVM,
Quà publicum & externum, ex praxi
Veteris Eccleſiæ & Iudiciis Primorum
inter Reformatos Theologorum.

Adjecta ſunt ad calcem Reſponſa duo ad totidem Quæſita de ſupplicio Abiathari & Inſtitutione Sadochi, 1. Reg. cap. 2. verſ. 26.

A. C. E. M. G.

Eſaiæ cap. 49. verſ. 23.
Erunt Reges nutritij tui, & Reginæ
eorum nutrices tuæ.

BIBLIOTECA NAZ. ... VITT. ... EMANUELE

AMRISTADIJ.
Typis *Petri Aretini.* M. DC. XLVIII.

LECTORI

S. P.

SVNT qui poteſtatibus ſupereminentibus, omne in perſonas ac res Eccleſiaſticas imperium eripiunt. Alij ex adversò, functiones confundunt, & Magiſtratui deferunt ex aſſe ἐπισκοπὴν internam: quid verò ſit officij Principum Chriſtianorum circà Eccleſiam, præſertim in inſtituendis & removendis Epiſcopis, presbyteris, aliiſque, conſtans priſcæ Eccleſiæ praxis, & accuratiſſima hæc ſummorum Theologorum judicia abunde docebunt.

Digitized by Google

OFFICIUM MAGISTRATVS CHRISTIANI.

PRAXIS VETERIS ECCLESIÆ.

AD communem plurium aut omnium Eccleſiarum gubernationem, hoc primum ſeculo, Imperatorum Chriſtianorum acceſſit cura & autoritas, & nervus in rebus externis. Nam pij Imperatores, de ſuo officio edocti, agnoverunt, Magiſtratum, quantum ad externa, cuſtodem primæ & ſecundæ tabulæ à Deo eſſe conſtitutum. Vnde *Euſebius* narrat, ſe audiiſſe Conſtantinum ad Epiſcopos in concilio dicere: *Vos quidem eorum quæ intus ſunt in Eccleſiâ agenda; ego verò eorum quæ extra ſunt, Epiſcopus à Deo* *Magdeburg cent. 4. cap. 7.*

 ſum

ſum conſtitutus. Et ipſe quidem *Euſebius*, eundem quaſi communem Epiſcopum à Deo conſtitutum eſſe, dicit. Quid? quod Conſtantinus ipſe, in Epiſtolâ ſuâ ad Nicomedienſes, ſe miniſtrum Dei, vt qui habeat poteſtatem Epiſcopos improbos coërcendi, appellat? apud *Theodoretum.*

Vocationes & ordinationes Epiſcoporum, maximè verò metropolitanorum, confirmare, penes Imperatores quoque erat. Hinc Conſtantius ad Liberium inquit: *Nos quod Chriſtianus eſſes, dignum te judicavimus Epiſcopatu vrbis noſtræ. Theodoretus.* Idem cùm veniſſet Conſtantinopolim, & cognoviſſet Paulum eſſe deſignatum Epiſcopum, moleſtè tulit, quod Epiſcopatus concreditus eſſet indigno: & convocatâ Synodo, eum ab Eccleſiâ repulit; & Euſebio Nicomedienſi Epiſcopo, Conſtantinopolitanam Eccleſiam tradidit. *Sozomenus, Socrates.* Valentinianus electionem & vocationem Ambroſij, à Synodo factam, approbavit. *Theodoretus.* Theodoſius Nectarium Conſtantinopolitanum Epiſcopum elegit; & ordinationem ejus approbavit. *Theodoretus, Sozomenus.*

cent. 6. cap. 7. Etiam hac ætate Imperatores ædificationem Eccleſiæ, pro ſui officij ratione, promoverunt. Nam, vt idonei & ſalutares

res præficerentur Eccleſiis amplioribus Doctores, curam egerunt. Sic Theodoricus Quintianum Arvernenſi Eccleſiæ præfecit Epiſcopum. *Gregorius Turonenſis.*

Ommarus, juſſu Clodomeris Regis, apud Turones ordinatur Epiſcopus: & poſtea à Chrotilde Reginâ Theodorus & Proclus. *Turonenſis.*

Et Theovaldus, convocatis ſacerdotibus apud Metenſem civitatem, Epiſcopum Arvernæ Eccleſiæ ordinari curavit. *Turonenſis.*

Clotharius Domnolum Cenomanis Epiſcopum præfecit. *Idem.*

Mortuo Remigio Biturigum Epiſcopo, cum multi Gunthrano munera offerrent, ad Epiſcopatum acquirendum, reſpondit: *Non eſt principatus noſtri conſuetudo, ſacerdotium venundare precio; ſed nec veſtrum, cum præmiis comparare: Ne & nos turpis lucri infamiâ notemur; & vos Simoni Mago comparemini, ſed juxtà Dei præſcientiam, Sulpitius nobis erit Epiſcopus Turonenſis.*

Scelera Epiſcoporum & Eccleſiaſticorum puniebant. Iuſtinus Anaſtaſium, ob nimis largè diſtributas ſacras pecunias, ſede ſuâ expulit. *Euagrius.*

Ordinationem Epiſcoporum, & aliorum miniſtrorum præceſſit electio; quæ *cent. 7. cap. 6.*

facta eſt ſuffragiis populi & aliorum Epiſcoporum in viciniâ : teſte *Cabillonenſi Concilio*, & *Vincentio*, qui dicit, *Projectam* Arvernenſem Epiſcopum, à clero & populo fuiſſe electum.

A Magiſtratu tamen neceſſe fuit peti aſſenſum & confirmationem ; vt inquit Chriſtophorus Gradenſis, apud *Sabellicum*, de ſuâ provinciâ : *Sacerdotia, quibus à clero populoque decreta fuerint, Dux Venetus per manus tradat.* Ita in electione Pharaonis, Epiſcopi Meldenſis, populus eligit ; & aſſenſum petit à Lothario Rege. *Vincentius.*

cap. 7. Imperatores & alij gubernatores politici, etiam hâc ætate, pro ſuo officio juverunt Eccleſiæ ædificationem. Nam vt idonei & ſalutares præficerentur Eccleſiis amplioribus Doctores, curam egerunt. Sic Pipinus, victo Friſonum duce, Willebrordum Genti illi Epiſcopum miſit. *Sigebertus in Chronico.* Oſuvius miſit Ceaddam, virum ſanctum & eruditum, Cantiam : vt Eboracenſis Eccleſiæ ordinaretur Epiſcopus. *Beda.* & Clerus Antiochenus petit à Synodo Conſtantinopolitanâ, vt apud Imperatorem intercedat ; & in Locum Macarij alium Archi-Epiſcopum ſubſtituat. actione 12. Conſtantinopolitanæ.

In

In Epiſcoporum Metropolitanorum & Archi-Epiſcoporum electione & vocatione, vicinorum Epiſcoporum & magiſtratus requirebatur conſenſus. Sic Metenſis per legatos à Pepino petunt, vt alium ſubſtituat Epiſcopum, pro Sigibaldo Mortuo. *Autor vitæ Crodegangi.* *cent. 8. cap. 6.*

Adrianus Papa, in Synodo 153 Epiſcoporum & Abbatum, dedit Carolo jus eligendi Pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem, dignitatem quoque Principatus, ſcilicet Romani: Inſuper Archi-Epiſcopos, & Epiſcopos per ſingulas provincias ab eo inveſtituram accipere definivit: & vt, niſi à Rege laudetur, & inveſtiatur Epiſcopus, à nemine conſecretur: omneſque huic decreto rebelles Anathematizavit. Anno Domini 773. *Sigebertus* & *Blondus.* *cap. 7.*

Carolus contulerat Epiſcopatum nobili adoleſcenti, ſed cum vidiſſet eum geſtientem in ſellam equi inſilire, revocato dixit: video ex moribus & geſtibus tuis te bello aptiorem, quam Epiſcopatui; vbi oportet eſſe viros pietatis & bonorum morum exemplaria. Tu igitur mecum ibis contra hoſtes militatum: alij magis idoneo munus Epiſcopi imponemus, *Nauclerus.* Et *Mutius* teſtatur Carolum, etiam alios, ob mores Paſtore indignos

dignos non modo reprehendiſſe; ſed etiam ab officio dejeciſſe.

cent. 9. cap. 6. In Epiſcoporum, Metropolitanorum & Archi-Epiſcoporum electione & vocatione, vicinorum Epiſcoporum & Magiſtratus requirebatur conſenſus Luitpertus Epiſcopus, ad clerum & populum Colonienſem inquit: Si electionem nobis à Rege conceſſum deſpicitis; in arbitrio & poteſtate Regis eſt, quem nobis velit dare Epiſcopum. *Regino.*

cap. 7. Ludovicus Anſgarium Hamburgenſi Eccleſiæ præfecit. anno 814. *Chronicon Saxoniæ.* Et Trajectenſi Fridericum. *Raynulphus in Polychronico.*

Alphredus Rex Anglorum, neminem illiteratum, ad quamcunque dignitatem Eccleſiaſticam, adhiberi permiſit. *Idem.* Dunewolphum, literis excultum, Vintonienſi præfecit Eccleſiæ. *Idem.*

Ludovicus, nemini Eccleſiaſticam dignitatem contulit, ob pecuniam: ſed probè obſervavit, qui doctrinâ & bonis moribus ornati eſſent. *Regino.*

Pappo, Dux Thuringorum, & Arnulphus, in ſedem Moguntinam collocant Sunzonem Monachum Fuldenſem. *Regino.*

Hac tempeſtate erat magna Regum ſuper Eccleſiis diſpoſitio: Nam vacantibus

bus dabant ipſi pontifices, quos à Papâ confirmari poſcebant.

Romani quoque fidem dederant Imperatori Otthoni Magno; nunquam ſe, præter ipſius aut filij conſenſum, Pontificem deinceps electuros. Verum Imperatore apud Camerinos agente, ipſi, juramento poſtpoſito, Iohanni, quem ejecto Leone receperant, è rebus humanis exemto *Benedictum* quendam ſubſtituunt; poſtea ad Imperatorem ſuos mittunt legatos, conſenſum ejus requiſitum. Imperator, ſuam in electione autoritatem neglectam ægre ferens, legatos in ſuum conſpectum admittere noluit: admotoque ad vrbis mœnia exercitù, ferro & commeatus inopiâ, in ſuum obſequium eos coëgit; ac Leonem cujus paulo ànte electionem ipſe ratam habuerat, reſtituit: vt *Antonius* & *Crantzius* teſtantur. Qui poſtea, & clerum, & populum Romanum, omni Pontificem eligendi jure, in Synodo quadam (vt ſuo loco dicemus) privavit, ſolique Imperatori tradidit: vt ex *Martino Cuſenſi Blondus*. *cent. 10, cap. 6.*

In primis verò Imperatores, jus & poteſtatem creandi Pontificem habuere. Ius autem eligendi Pontificem Romanum, ideo Leonem Otthoni conceſſiſſe, ait *Martinus Polonus*; quia Romani ſubindè ſuos intrudebant. Romani igitur *cap. 7.*

tur

tur proceres jurant, ſe nunquam ordinaturos Papam, ſine conſenſu atque electione Imperatoris. *Luitprandus*.

Imperatores ipſi Epiſcopos dederunt & confirmarunt: Nam Landovardus, Mindenſis Epiſcopus, primus inter omnes anteceſſores ſuos, regalia ſuſcepit de manu Imperatoris Otthonis. I. Anno 961. Apud Forchem. 7. Idus Iuly.

Epiſcopos & presbyteros ſui officij commonefaciebant. Rutbertus, Archi-Epiſcopus Trevirenſis, & Richardus, Tungrenſis Epiſcopus, coram Rege infidelitatis arguuntur: verum liberantur crimine. *Continuator Reginonis.*

Minus idoneos ab officio removerunt. Sic Ottho Imperator, Romæ in Synodo, Iohannem Papam ſeu potius Leonem Romanum deponit; atque alium, Leonem nempe, ſubſtituit: Item Benedictum à Romanis electum. *Luitprandus* & *Continuator Reginonis.*

Scelera & peccata Epiſcoporum & aliorum Eccleſiaſticorum prohibebant, & puniebant. Sic Ottho Imperator perjuros; Fridericum, Moguntinenſem Archi-Epiſcopum, Hamburgum relegavit (*vt habet Witechindus*) vel Fuldam: (*vt ſcribit Continuator Reginonis*) Rudberdum verò Strasburgenſem, Corbeiam miſit.

Verum

Verum eos poſtea in gratiam recepit. *Wi-techindus.*

Romani Pontificis electionem à ſolo Imperatore fieri debere, decreto quodam Sanxit Henricus II. Imperator, Clemente II. ſuffragante: Id quod Romani interpoſito juramento amplexi ſunt. Verùm Imperatore abeunte, ipſi contra fidem datam priſtinos induerunt mores. Ac quò quis vel magiâ vel largitionibus vel factionibus, & neſcimus quibus non ſceleribus, excelluit, eò facilior ad tantum faſtigium conſcendendi fuit occaſio; vt ex vitis eorum patebit. *cent. 11, cap. 6.*

Imperatores Epiſcopos Romanos eligebant & confirmabant. Henricus III. Sacerdotes, Flamines, Senatum Populumque Romanum, nullum poſthæc Pontificem Maximum capturos, niſi quem Cæſares more majorum legerint, jurare adigit. *cap. 7.*

Puniebant facineroſos, ſeditioſos, contumaces. Sic Mediolanenſem & Cremonenſem Epiſcopos, quod contrà Imperij dignitatem deliquiſſent, Conradus Imperator cepit & exilio mulctavit. *Chronicon Coſmidronij.*

Depoſuerunt non legitimè electos & ſubſtituerunt alios. Paſchali Gelaſius Romæ ſuccedit, at Henricus V. qui electio- *cent. 12, cap. 7.*

ni

ni non interfuerat, Burdinum quendam Hiſpanum Pontificem conſtituit. *Sigeberti Continuator.* Contra Petrum Leonis, Lotharius Imperator Innocentium Pontificem eſſe jubet: vt referunt *Sigeberti Continuator* & *Dodechindus*. Guido Cremenſis, Octaviano defuncto, Imperatoris Friderici juſſu Anno 1164. in Papatu eſt ſuffectus. *Phrygio.*

Dederunt ipſi Epiſcopos & Doctores, Heinricum Magdeburgicis & Robertum Herbipolenſi, Cunradum Iuvanienſi, Eccleſiis, Epiſcopos præfecit Henricus V. Imperator. *Appendix Mariani Scoti.* Cùm de coronatione, & jure electivo, in creandis Pontifice & Epiſcopis cùm Paſchali ageret idem Imperator; conſenſit Epiſcopus Romanus; vt hanc ſibi prærogativam vſurparent Cæſares, ne quis vel Pontifex, vel Epiſcopus, citrà eorum ſuffragium deſignaretur. *Jacobus de Strada.*

Anno 1136. Stephanus, Angliæ Rex, inveſtituras Prælatorum ſibi reſervat. *Mattheus Pariſienſis.* Anno 1176. Pace inter Scotum & Angliæ Reges ſancitâ; Anglo hoc juris inter reliqua eſt conceſſum, vt Epiſcopatus, Abbatias, alioſque honorum gradus, pro libitu diſtribueret. *Continuator Sigeberti.*

BIL-

BILSON, cap. 15. ſui libri
de
ECCLESIÆ GVBERNATIONE.

IMò verò Henricus primus, Gulielmi Conqueſtoris filius, per procuratorem ſuum ſeriò Papæ ſignificavit, nolle ſe pro regni amiſſione inveſtituras Eccleſiarum amittere.

Ex Matth. Pariſ. in Henr. 1. Anno 1103.

IVDI-

IVDICIA PRIMORVM Inter Reformatos Theologorum.

MELANHTHON.

1. part. conſil. theol. ad quæſt. an Magiſt. deb. mut. imp. cult. &c. Anno 1537.

VEREBANTUR Donatiſtæ, ſe à Magiſtratibus puniri cum cauſſa eſſet Eccleſiaſtica, ſed Auguſtinus reſpondet, id rectè fieri, & hæc decreta ac exempla piorum Imperatorum allegat; quare manifeſtum eſt ad Magiſtratus officium pertinere, vt aboleat impios cultus, & puniat blaſphemos & malos Doctores. Hæc ſententia cum ſit certiſſima & firmiſſima, cum ſit manifeſta voluntas Dei, valde reprehendendi ſunt Principes, qui tolerant impios cultus, & concedunt impiis Doctoribus licentiam vociferandi ad populum.

Ceſſantibus Epiſcopis, aut ſi ipſi Epiſcopi falſa doceant, reliqua Eccleſia debet malos paſtores ab officio remouere, & in quolibet cœtu præcipua membra cæteris præire debent, & juvare alios, vt emendetur Eccleſia. Principes & cæteri Magiſtra-

giſtratus debent eſſe præcipua membra Eccleſię, ergò neceſſe eſt illos hanc emendationem inchoare & adjuvare. ——Ita quandocunque conſtat doctrinam eſſe impiam, nihil dubium eſt, quin ſanior pars Eccleſiæ debeat malos paſtores removere, & abolere impios cultus, & hanc emendationem præcipuè adjuvare debent Magiſtratus, tanquam potiora membra Eccleſiæ.

Cumque Principum & Magiſtratuum munus præcipuè debeat ornare gloriam Dei, cum ipſorum ſententiam reliquus populus intueatur, oportet eos, tanquam præcipua membra in externa ſocietate, ſuâ autoritate veram Eccleſiam adjuvare, removere impios Doctores, præficere pios. *Ibidem ad 2. argument. adverſario.*

BULLINGERUS.

Si qui abutuntur jure illo per tyrannidem, cogantur in ordinem à Sancto Magiſtratu, vel transferatur ab eis jus deſignandi miniſtros: Satius eſt enim eligendi munere ſeniores aliquot ex Regis vel Magiſtratus juſſu defungi. *De Epiſcop. inſtit. & funct.*

In illis ipſis libris (Regum) proditum eſt, à Sanctis Regibus etiam Summos Sacerdotes ab officio fuiſſe amotos, & alios in locum conſtitutos; cæterum non præ-

ter meritum ejus abjiciebatur neque quicquam hic actum eſt contra leges Dei.

BUCERUS.

Defenſ. reform. Archi-Epiſc. Colon. cap. vlt.

Epiſcopi, Principes, & ſinguli Magiſtratus, quos Deus agnitione ac zelo regni ſui donavit, debent de idoneis concionatoribus providere, eos vocare, ſubditiſque ſuis præficere.

In Epiſt. ad Rom. cap. 13 ad quæſt. an poteſtas quæ gladium geſtat ſuprema ſit.

Orandus Deus, vt eos quibus ipſe gladium dedit, doceat. Etiam eo ligitimè vti, & imprimis dare operam, vt doctrina & vita eorum rectè habeat, qui in hoc conſtituti ſunt, vt ſint ſal terræ & lux mundi. Nam vt ipſi vel per Synodum, vel ratione alia rebus Eccleſiæ conſulant qui expectat, is expectat uvas à ſentibus & ficus à ſpinis.

MUSCULUS.

In locis commun. loco de Magiſt.

Principio conſtituet Eccleſiarum miniſtros, vbi illi deſiderantur, ſive eligat eos ipſe, ſive ab aliis juſſu ipſius electos confirmet. Neque enim convenit, vt præter authoritatem poteſtatis publicæ publica quiſquam munera in Eccleſiâ obeat. Dices: at ſecus factum eſt in primis Eccleſiis, in quibus à miniſtris ac plebe eligebantur Eccleſiarum antiſtites. Reſpondeo: talis tum Eccleſiarum erat

ſtatus,

ſtatus, vt aliter non eſſent eligendi miniſtri, propterea quod Chriſtiano Magiſtratu deſtituebantur. Si revocas temporum illorum mores, primum conditiones ac ſtatum quoque illorum revoca.

Præterea diſponet miniſtrorum ordines, pro neceſſitatibus Eccleſiarum, vt quiſque juxtà quod à Domino accepit, gregi Dominico vtiliter ſerviat. Inutiles fucos procul à præſepibus arcebit. Peccantes miniſtros corripiet & emendabit. Eccleſiam improbitate vitæ offendentes, aut inſanâ Doctrinâ ſeducentes, ab officio deponet, diſſidentes componet, contentioſos compeſcet: magnoque ſtudio curabit, vt pax & concordia miniſtrorum ad Eccleſiarum ædificationem retineatur.

MARTIJR.

Addendum præterea eſt, non ſolum quo ad iſta quæ recenſui miniſtros Magiſtratui ſubjici, ſed etiam (vt inui ſuperius) quò ad functionem: quia ſi non rectè doceant, nec ex ordine adminiſtrent ſacramenta, Magiſtratus eſt eos in ordinem cogere, ac videre ne impurè doceant, neve fabulas admiſceant, neve ſacramentis abutantur, aut aliter ea tradant quam Dominus juſſerit. Item ſi *In comment. in lib. Iudic. ad cap. 19.*

malè ac perditè vivant, eos rejiciet à ſacro miniſterio. Hoc Salomon fecit, qui Abiatharum dejecit, & Zadocum ei ſurrogavit. Vt habetur 1. lib. Melachim cap. 2. & in Novo Teſtamento Iuſtinianus ſummovit Silverium & Vigilium, quod etiam ab aliis Principibus quandoque factum non dubito: Quam verò juſtè in præſentia non dico: Hoc vnum dico, id eis licuiſſe in cauſis jam adductis. At quiſpiam dicet, me de facto nunc loqui, non de jure; imò equidem de jure quoque, nam Regem oportet deſcriptam habere legem Domini, quod eſſet ordinatus cuſtos, non tantum prioris, verum & poſterioris tabulæ. Propterea qui offendiſſet in alterutram, incurrebat in ejus poteſtatem.

Aharon profectò, cum Summus eſſet Sacerdos, graviter lapſus eſt, conflando vitulo aureo, & obſequendo ſtultitiæ populi. Moſes eum accuſavit graviter, quem conſtat fuit civilem Magiſtratum. Nam ſub finem Deuter. appellatur Rex. Et cum Sacerdotes abuterentur pecuniâ, quæ ad ſacra tecta templi offerebatur, quis remedium adhibuit, niſi Rex Ioas?

Quid ſi ego doceo, quandoque Pontificem fuiſſe conſecratum à civili Magiſtratu? Certè Moſes conſecravit Aharonem,

nem, cum tamen (vt dictum eſt) Moſes fuerit civilis Magiſtratus.

Quid ergò inquies: An imperabit Magiſtratus miniſtris & concionatoribus. Reſpondeo: Verbum Dei & ſacramenta nulli poteſtati ſubjiciuntur. Miniſtri autem ſubjiciuntur bifariam: & quod ad mores & quod ad functionem attinet. Nam ſi aut perditè vivant, aut officium non faciant, poſſunt corripi à Magiſtratu & ſummoveri. *In comment, in 1. lib. Sam. ad cap. 8.*

Huic ſententiæ non dubium eſt, quin adſtipuletur *Joſias Simlerus*, ſiquidem hoſce commentarios abundè approbat: ſic enim loquitur in Epiſtola ſua nuncupatoria, quam hiſce commentariis præfixit. *Etſi enim morte præventus non potuit opus totum recognoſcere, tamen hoc interea affirmare poſſum, in hoc vtcunque inemendato opere aliquid fortè ad ornatum & elegantiam commentariorum deſiderari, ſed parum aut fere nihil in ipſa rerum explicatione.*

Annotabimus etiam, Regem Salomonem autoritate ſuä Pontificem dejicere, atque ideò vanam eſſe noſtrorum Epiſcoporum & Pontificum jactantiam, quâ gloriantur ſe à laïcis Principibus nön poſſe loco moveri aut attingi. At nunc Salomon Regum omnium ſapientiſſimus *In comment, in 1. lib. Reg. ad cap. 2.*

longè ſecus rem habere oſtendit. In Sacrâ porrò Hiſtoriâ nuſquam deprehendimus Pontifices aut Sacerdotes dejeciſſe Reges. At Reges è diverſò, Pontifices & Sacerdotes in ordinem redegiſſe videmus. Quin & in orbe Chriſtiano Iuſtinianus Imperator per Beliſarium prius removit Sylverium, deinde Vigilium, Romanos Epiſcopos.

Nec abhorret *Johannes Wolphius* ab hâc celeberrini viri ſententiâ, quandoquidem valde extollit, & multis commendat hoſce commentarios, in præfatione ſuâ eruditiſſimâ, ad Fridericum Palatinum.

In comment. in Epiſt. ad Rom. ad cap. 13.

Imò etiam quod ad functionem ipſam attinet, ſubjecti eſſe debent pio & religioſo Magiſtratui: Non quod verbum Dei, aut ſacramenta putemus ſubjicienda eſſe humanis legibus, ſed quod officium ſit Magiſtratus, aut punire, aut ſummovere miniſtros, ſi ſe in functione ſuâ malè gerant, ſi veritatem adulterent, aut perperam adminiſtrent ſacramenta.

IVELLUS.

Apolog. Eccleſ. Anglicanæ.

Sed cur Reges Chriſtianos, & pios Principes excludunt à conceſſu ſuo? Cur eos vel ita inciviliter à ſe, vel ita contumelioſè dimittunt, vt quaſi homines Chriſtiani non ſint, aut judicare non poſſint,

ſint, nolint eos religionis Chriſtianæ cauſam cognoſcere, & Eccleſiarum ſuarum ſtatum intelligere: Aut ſi autoritatem ſuam interponant, & faciant id quod poſſunt, quod jubentur, quod debent, quodque & Davidem, & Salomon, & alios bonos Principes feciſſe ſcimus, vt ipſis aut dormientibus aut nefariè reſiſtentibus Sacerdotum libidinem coërceant, eoſque & ad officium faciendum adigant, & in officio contineant: vt idola evertant: vt ſuperſtitiones minuant: vt Dei cultum inſtaurent: Cur ſtatim clamant, illos omnia turbare, in alienum officium irrumpere, & improbè atque immodeſtè facere? Quæ Scriptura Principem Chriſtianum ab hujuſmodi cauſarum cognitione vnquam repulit? Quis præter iſtos ſolos vnquam iſta jura decrevit?

Moſes civiles Magiſtratus, ac Ductor populi, omnem religionis, & ſacrorum rationem, & accepit à Deo, & populo tradidit: & Aaronem Epiſcopum de aureo vitulo, & de violatâ religione, vehementer & graviter caſtigavit. Ioſuë etſi non aliud erat, quam Magiſtratus civilis, tamen cum primũ inaugur aretur, & præficeretur populo accepit mandata nominatim de Religione, deque colendo Deo.

David Rex, cum omnis jam religio ab impio Rege Saule prorſus eſſet diſſipata, reduxit arcam Dei, hoc eſt, religionem reſtituit: Nec tantum adfuit vt monitor aut hortator operis, ſed etiam Pſalmos & Hymnos dedit, & claſſes diſpoſuit; & pompam inſtituit, & quodammodò præfuit Sacerdotibus.

Salomon Rex ædificavit templum Domino, quod ejus pater David animo tantum deſtinaverat: & poſtremò orationem egregiam habuit ad populum de religione, & cultu Dei: & Abiatharum Epiſcopum poſteà ſummovit, & in ejus locum Sadocum ſurrogavit: cumque poſtea templum Dei fœdum in modum eſſet Sacerdotum vitio & negligentiâ contaminatum, Ezechias illud Rex juſſit à ruderibus & ſordibus repurgari, accendi lumina, ſuffitus adoleri, & veteri ritu ſacra fieri: æneum etiam ſerpentem, qui tum à populo impiè colebatur, tolli, & in pulverem redigi. Ioſaphat Rex, excelſa & lucos, quibus impediri videbat cultum Dei, & populũ à communi templo, quod erat Hieroſolymis, ad quod ex omni parte Regni quotannis eundum erat, privatâ ſuperſtitione retineri, evertit & ſuſtulit. Ioſias Rex diligenter admonuit Sacerdotes & Epiſcopos officii ſui. Ioas Rex,

Rex repreſſit luxum & inſolentiam Sacerdotum. Iehu impios Prophetas neci dedit.

In Chalcedonenſi concilio Magiſtratus civilis Dioſcorum, Iuvenalem, Thalaſſium Epiſcopos ſuâ ſententiâ pro hæreticis condemnavit, eoſque de illo gradu Eccleſiæ dejiciendos eſſe cenſuit.

Imperator Iuſtinianus legem tulit de corrigendis moribus & de frænanda inſolentia Sacerdotum, & quamvis eſſet Chriſtianus & Catholicus Imperator, tamen duos Papas ſucceſſores Petri, vicarios Chriſti, Sylverium & Vigilium, de Papatu dejecit.

Iam verò qui authoritatem ſumunt in Epiſcopos: qui à Deo accipiunt mandata de Religione, qui reducunt arcam Dei, componunt ſacros Pſalmos, præſunt Sacerdotibus, ædificant templa, habent conciones de cultu Dei, qui templa repurgant, demoliuntur excelſa, incendunt lucos, qui Sacerdotes admonent officij, & illis ſcribunt leges vitæ, qui Prophetas impios occidunt, qui Epiſcopos ſummovent, qui cogunt concilia Epiſcoporum, qui cum Epiſcopis vnà ſedent, eoſque quid agendum ſit inſtituunt, qui Epiſcopum hæreticum adjudicant ſupplicio, qui de Religione cognoſcunt, qui ſub-

ſcri-

ſcribunt ; qui pronunciant ; atque hæc omnia, non alieno juſſu, ſed nomine ſuo, & rectè & piè faciunt, an ad eos dicemus Religionis curam non pertinere ? Aut Magiſtratum Chriſtianum, qui hiſce rebus ſeſe admiſceat, aut improbè, aut immodeſtè, aut impiè facere ? His rebus Imperatores & Reges antiquiſſimi, & Chriſtianiſſimi ſeſe admiſcuerunt : non tamen ea cauſa vnquam notati ſunt aut impietatis, aut immodeſtiæ : Et quis quærat, vel Principes magis Catholicos vel exempla illuſtriora ?

WHITAKERUS.

De Pontif. Rom. controv. 4. quæſt. 4.

Sequuntur alia noſtra argumenta ad hanc cauſam ſpectantia ; quæ Bellarminus affirmat fuiſſe veterum hæreticorum. At nos non perſonas, ſed res reſpicimus. Si argumenta bona fuerint, quorum fuerint, non multum refert.

Auguſtinus Donatiſtis removentibus Imperatores à cauſis Eccleſiaſticis hæc verba Apoſtoli objicit ; *Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubdita ſit : & ſubjungit, delete iſta, ſi poteſtis, aut iſta ſicut facitis, ſi non poteſtis delere, contemnite.*

Quartum noſtrum argumentum ſic ſe habet : In veteri lege Salomon depoſuit Abia-

Abiathar, & conſtituit in ejus locum Sadoch: ergò ſub novo Teſtamento Imperator poteſt Pontificem Romanum judicare, & ſi cauſa poſtulat, de ſua ſede deturbare. Atque hoc argumentum fortius eſt de Novo quam de Vetere Teſtamento, quod in Vetere Teſtamento vnus fuit ſummus Pontifex à Deo inſtitutus, at in Novo nullus eſt ſummus Epiſcopus, ſed omnes ſunt à Chriſto æquales inſtituti.

Reſpondet Bellarminus, & ait Salomonem, non vt Regem, ſed vt Prophetam, & exequutorem divinæ juſtitiæ depoſuiſſe Abiathar ſubſtituto Sadoch: quia dicitur Salomon amoviſſe Abiathar, *Vt impleretur ſermo Domini*. Reſpondeo I. me non negare Salomon Prophetam fuiſſe, ſed vt Regem feciſſe affirmo, id quod multis rationibus declarari & confirmari poteſt. *Primò*, quia ſtatim in Principio regni ſui hoc fecit, cum adhuc Propheta non eſſet. Difficile certè adverſario erit probare, illum tunc Prophetam fuiſſe. *Secundò*, quia qui tantum Prophetæ fuerunt, & hac tantum authoritate armati, nihil tale vnquam tentarunt. *Tertiò*, idem fecit, qui Adoniam, Ioabum, & Shimei, vt in eodem cap. legimus, interfici juſſit: at hic fuit Rex Salomon.

Quar-

Quartò, in ipſo contextu habetur, *Rex Salomon dixit Abiatharo Sacerdoti*. Et certe conſtant Prophetas non fuiſſe majores Summis Sacerdotibus, nec in eos juris aliquid aut authoritatis habuiſſe, vt illos deponere & loco movere poſſent: Ergò etſi demus hoc tempore Salomon Prophetam fuiſſe, non tamen potuit propheticâ ſuâ authoritate Abiatharum deponere & de ſede ſuâ deturbare.

Quod verò objicit Bellarminus in eodem loco haberi, Salomonem amoviſſe Abiathar, *Vt impleretur ſermo Domini*, ac propterea vt Prophetam amoviſſe illum: hoc non magis arguit vt Prophetam feciſſe, quàm vt Regem: Nam quocunque tandem modo hoc fecit Salomon, ſive vt Propheta, ſive vt Rex, impletus eſt ſermo Domini de Eli poſteris removendis: Reges enim poſſunt ſermonem Dei implere. Sic Iehu cum interfecit omnes Achabi poſteros, ſermonem Dei implevit.

Quintum noſtrum argumentum eſt hujuſmodi. Imperatores Chriſtiani ſæpe judicarunt & depoſuerunt Pontifices; Ergo major eſt Imperatorum quam Pontificum authoritas. Antecedens patet: Nam Conſtantius Liberium in exilium miſit, Iuſtinianus Sylverium: Theodori-

cus

cus Rex Ioannem primum in carcerem conjecit: Otho primus Ioannem duodecimum depoſuit, & in ejus locum Leonem octavum ſubſtituit: Henricus tertius Gregorium ſextum depoſuit, & Clementem ſecundum ordinari juſſit: ergo penes Imperatores eſt Pontifices judicare ac deponere. Bellarminus reſpondet, hæc quidem facta eſſe, ſed quærit quo jure: Reſpondeo: eodem jure, quo Salomon Abiatharum depoſuit, hoc eſt, optimo, æquiſſimo, juſtiſſimo; divino ſcilicet jure.

Sed de ſingulis exemplis ſeorſim reſpondet Bellarminus. Liberium (inquit) injuſtè pulſum eſſe in exilium teſtatur Athanaſius: Reſpondeo: Verum id quidem eſſe, & Athanaſium ſic ſcribere. Conſtantius fuit Arrianus vehemens, Liberius verò Catholicus Epiſcopus, & propter fidem Catholicam in exilium miſſus. Sed Athanaſius tamen non ait, Conſtantium non habuiſſe authoritatem pellendi Liberium in exilium; non ait eum feciſſe id quod authoritate ſuâ facere non potuit, ſed tantum ait injuſtè pulſum fuiſſe Liberium, quia cauſa pellendi injuſta fuit. Fuit quidem cauſa injuſta, ſed tamen poteſtas interim juſta fuit, quam Athanaſius non reprehendit. Et quidem

Con-

Conſtantius multos Epiſcopos abdicavit: nemo tamen de eo magis conqueritur, quod Epiſcopum Romanum, quam quod alios depoſuit.

Datum eſt Imperatori jus à Romano Pontifice & tota Synodo, non confirmandi tantum electionem Papæ, ſed & Papam eligendi, & confirmandi omnes Epiſcopos, & Archi-Epiſcopos per Provincias. Hoc tam apertum eſt vt Bellarminus non neget, ſed ait hoc Imperatori conceſſum eſſe propter frequentia ſchiſmata, quæ tum fuerunt: Sed falſum eſt quod ait Bellarminus: Nam hoc Imperatori ſimpliciter in perpetuum conceſſum eſt. Perpetuum hoc jus fuit, non alligatum ad aliquod tempus. Quod revocata poſtea ſint hæc privilegia, id Paparum ſuperbia factum eſt, qui paulatim ſeſe non modò Imperatori ſubducere cœperunt, ſed ei etiam ſe æquarunt, & tandem ſuperiores avaſerunt.

SADEEL.

Ad undec. Sophiſ. Turri. ſive ad locum Eſa. I

Poſtremò (vt calumniari tandem deſinat Turrianus) quod dicimus Paſtores ab ipſo Eccleſiaſtico cœtu eligendos & ordinandos eſſe quidem, ſed cum populi teſtimonio & conſenſu, & (quoties id licet) accedente Chriſtiani Magiſtratus authoritate

ritate : non eſt ita accipiendum, quaſi exiſtimemus jus χειροθεσίας eſſe penes Magiſtratum : ſed hoc tantum requirimus, quod Apoſtolorum ſcripta, quodque veteres hiſtoriæ teſtantur olim fuiſſe in Eccleſia obſervatum. Quin & ipſis decretis Pontificis (aut per imprudentiam, aut ità cogente rei veritate, certè ſummâ Dei providentia adſcriptis) apertè conſtat non tantum populi teſtimonium & conſenſum acceſſiſſe, quum Epiſcopi Eligebantur, ſed etiam ipſos Pontifices olim fuiſſe ab Imperatoribus confirmandos.

In reſponſ. ad idem repet, ſophiſma.

Exiſtimo populum, & quo ad ejus fieri poteſt, Magiſtratum ipſum, locum habere in Eccleſiaſtica χειροτονίᾳ, hoc eſt, in eligendis Eccleſiæ miniſtris : ſed non in χειροθεσίᾳ, hoc eſt, in ipſa impoſitione manuum, & ordinatione, qua miniſtri Eccleſiaſtici Deo conſecrantur : quandoquidem jus illus ordinandi, paſtorum Eccleſiæ proprium eſt.

Si quando tui Pontifices, quod præter jus faſque vſurparant, Imperatoribus(aut ita cogente rei veritate, aut certè animo fallaci) reddiderunt, id ſi illis laudi dicendum exiſtimas, aliorum eſto judicium. Sed quod illi poſtea ſuis artibus authoritatem dignitatemque Imperatorum, quantum in ipſis fuit, imminuerunt, &

quo-

Digitized by Google

quotidie imminuunt, id illis ſummę ac minimè ferendæ ambitioni ac tyrannidi adſcribendum eſſe, ita cogente rei veritate, fatearis neceſſe eſt: imo Turriane, vide num poſſis hunc nodum expedire. Quum enim agnoſceret Eccleſia Romana Pontificis electionem ab Imperatoribus eſſe confirmandam, alioqui futuram irritam: ſimul addidit: Quicunque contra hoc decretum ageret (vtendum eſt enim eorum verbis ex Can. Adrianus diſt. 63.) anathematis vinculo eum innodari. Vide inquam Turriane, quonam modo hunc nodum ſolvas, & quo tandem ſophiſmatum acumine tuos Pontifices liberabis, qui ſe ipſi anathematis vinculo innodarunt, dum adverſus hoc ſuum decretum ſeſe ab Imperatorum poteſtate & authoritate ſubduxerunt.

ZEPPERUS.

Polit. Eccl. lib. 2. cap. 3. De presbyterij, & conventus claſſici ſententiâ Magiſtratum, tanquam nobilius & præſtantius Eccleſiæ membrum, imò illius nutritium quoque, inſpector claſſis certiorem faciet: cui ſi aliud videatur, vel in nominato paſtore aliquid ipſe deſideret, cauſaſque à presbyterij & conventus claſſici ſententiâ atque judicio diſſentiendi habeat, de alio inſtituetur de-

deliberatio, vel ipſe etiam Magiſtratus loci alium nominabit & oſtendet.

Poſtquam autem Imperatores Chriſto nomen dederunt, illorum etiam voluntas, judicium & authoritas ad miniſtrorum electiones & vocationes adhiberi cœpit, vt qui nobiliora & præſtantiora Eccleſiæ membra, imò nutritij illius etiam ſunt. Sic in Concilio Conſtantinopolitano, cum conſultatio incideret, cuinam potiſſimum iſtius vrbis cathedra committeretur, Imperator Gregorium Nazianzenum propter vitam & doctrinam, hoc præſulatu dignum cenſet, cujus judicium Concilij quoque maxima pars, quæ integritatem viri ſuſpiceret, approbavit, teſte Sozomeno lib. 7. Hiſt. Eccleſ. cap. 7.

Cùm verò progreſſu temporis, hæreſibus & ſchiſmatibus in Eccleſià creſcentibus, clerici, hæretici, ſchiſmatici, aut aliis affectibus præoccupati, & faſcinati, jure electionis ſæpe abuterentur, & populus ſuæ quiſque factionis Epiſcopum eligi vellet, adeò vt ex vniverſæ multitudinis ſuffragiis, ſæpe ſimultates & tumultus orirentur, imò & cædes fierent: Chriſtianis Magiſtratibus neceſſitas impoſita fuit, vt ſuam interponerent autoritatem, Concilio Orthodoxorum Epiſcoporum adhibito, Eccleſiis miniſtros darent:

quemadmodum Ioſaphati, Ezechiæ & Ioſiæ inſpectio Magiſtratui mandata eſt, vt Eccleſiæ miniſteria rectè conſtituantur & adminiſtrentur. Sic cum in electione Epiſcopi Conſtantinopolitani inter Dioſcorum & plebem diverſa eſſent ſuffragia, aliis aliorum, quos ordinari vellent, nomina in chartam ſcribentibus, Theodoſius perlecto inſcriptorum catalogo, tandem in Nectario ſubſtitit, eumque deligit, multis reluctantibus. *Sozom. lib. 7. Hiſt. Eccleſ. cap.* 8. Epiſcopi Alexandrini cum Petrum Mangum ſuâ authoritate ſibi deligunt, res hæc Zenonem Imperatorem vehementer conturbat, adeò, vt Petrum illum morte etiam multaret, & Timotheum, qui propter populi ſeditionem in Canobo tum ætatem degebat, accerſeret. *Euagrius lib.* 3. *Eccleſ. Hiſt. cap.* 11.

Et ſanè ſi præſentem hodiernumque Eccleſiæ ſtatum & conditionem, à primitivæ illius Apoſtolicæ longo intervallo diſcrepantem, ſpectemus, quodque in primitivâ illâ plebs fidelium non tantum adeò contracta fuit, vt citra tumultus aut motus, omnium ſuffragiis eligi in publicis Eccleſiæ cœtibus miniſtri poſſent: ſed in doctrinâ etiam Apoſtolorum adhuc perdurantes eſſent, nullis erroribus adhuc

huc infecti aut delibuti, adeò vt communibus ſuffragiis electiones fieri commodè poſſent: nunc verò Chriſtianorum multitudo in immenſum ferè ſuccreverit, variiſque erroribus & ſchiſmatibus Eccleſia infeſtetur, & hoc loco veritas nunc conſtituta ſit, vt plurimis ferè exoſa ſit: tutum & conſultum minimè foret, Magiſtratus Evangelicos, ſive eligendi, ſive confirmandi miniſtros, jus abdicare, inque manus promiſcuæ & imperitæ plebis ſimpliciter & abſolutè reſignare.

Denique Magiſtratus Paſtores & Doctores non rectè ſentientes, in officio negligentes, aut enormiter delinquentes, in ordinem cogere, & non tantum increpare, cumque illis durius expoſtulare poteſt; aut ſtipendij parte ad tempus privare: quemadmodum Moſes Aaronem propter conflatilem illum vitulum æneum, graviter accuſavit & reprehendit, *Exod* 32. *verſ.* 21. Et Ioas Sacerdotibus, in ſtructura templi, quam ipſis demandârat ceſſatoribus, irrogavit pœnam & mulctam, ſtipendij partem ipſis ad tempus ſubtrahendo, 2. *Reg.* 12. *verſ.* 7. Sed omnino etiam, ſi ita opus ſit, removere ab officio & exauthorare poteſt, quemadmodum Salomon Abiatharum, quod Adoniam, regnum, vivo adhuc patre Da- *lib.* 3. *cap.* 14.

 vide,

vide, occupare conantem, ſecutus eſſet, Sacerdotio privavit, ſubrogato illi Zadoco, 1. Reg. 2. verſ. 27. 1. Reg. 1. verſ. 7. Et Iuſtinianus Imperator Sylverium, Romanum Epiſcopum, quem proditionis ſuſpectum habuit, per Beliſſarium removit, ſubſtituto illi Vigilio. *Euagrius lib. 4. Hiſt. Eccleſ. cap.* 18.

PAREUS.

In præfat. ad Landg. præfixâ comment. in Hoz.

Exemplis & legibus rem diſceptari volunt, Moſes Princeps populi religionis formam Dei juſſu conſtituit: Aaroni præſcripſit. David Rex tabernaculi miniſteria diſpoſuit: ad reducendam arcam Sacerdotes convocavit, Concilium aliud ſenex habuit. Salomon templum dedicavit, Abiatharum depoſuit: Zadocum conſtituit Sacerdotem: Ioſaphat Sacerdotibus & Præfectis ſuis Eccleſias viſitandi, cultuſque inſtaurandi negocium dedit: Amariam Pontificem Sacerdotibus præfecit. Ioas Pontificicem in templi curâ negligentem caſtigavit. Hiskias cultum à Sacerdotibus corruptum repurgavit: Paſcha reſtituit, &c. Neque hæc pietatis magis, quam officij opera fuerunt.

Chriſtiani verò Principes minus poteſtatis habebunt? minus ſpirituale ſubditorum bonum curabunt? Conſtantinus ergo

ergo cauſam Donati & Cæciliani, Melchiadi Romano Epiſcopo ejuſque collegis audiendam commiſit, literis injunxit: tandem ipſe judicavit: cauſam quoque Felicis, quod Cæcilianum in crimine traditionis ordinarat, audivit, finivit: Ariano diſſidio componendo ſynodum coëgit. Theodoſius fidem ὁμοούσιον legibus edixit: Epiſcopos Neſtorianos deponi juſſit: Irenæum Tyrium dejecit.

SOHNIUS.

Cùm autem dico Magiſtratum diſciplinæ cuſtodem eſſe, intellige vtramque tabulam decalogi ei cuſtodiendam eſſe, id eſt, non tantum eſt pacis cuſtos velut armentarius, nec tantum ventri, ſed primum gloriæ Dei ſerviat, quod ad externos mores attinet. *Tom. 3. theſib. de Magiſt. theſ. 32. & 34.*

Ac pertinet etiam emendatio Eccleſiarum præcipuè ad Magiſtratus officium, præſertim ceſſantibus Epiſcopis, aut adverſantibus Evangelio.

PERKINSIUS.

Veteres excludi volunt Principes à negotiis Eccleſiaſticis non omni modo, ſed tantum quo-ad abſolutum judicium de rebus ſacris, & quo-ad actus miniſteriales, quorum reſpectu, oves ſunt Reges etiam ipſi, *Tom. 1. demonſtr. problem. loco de Regum poteſt.*

ipſi, non tamen quo-ad ordinationem ſive regimen Eccleſiæ & miniſterij Eccleſiaſtici. Cujus reſpectu ſupra omnes ſunt perſonas & cauſſas, etiam Eccleſiaſticas, intra propria Dominia.

Tom. 2. in expoſit. in Epiſt. Judæ, ad verſ. 8.

Magiſtratus eſt miniſter Dei, tuo bono illoque tum animæ tum corporis, quod in duobus conſiſtit: 1. in vera religione, 2. civili juſtitia: quarum vtraque à Magiſtratu ſuſtentatur. Quæri hic poſſit, quam procul hæc civilis gubernatio extendat ſe: Reſpondeo: illam in duo objecta extendi. 1. in omnes cauſas, res ac verba hominum tum civilium tum Eccleſiaſticorum: De temporalibus hic non eſt quæſtio. Hujus autem gubernationis executionem in cauſas etiam Eccleſiaſticas extendi, apparet ex eo, *Quod penes Regem ac Principem librum legis eſſe oporteret.* Deut. 17. 19. *In eo legere debet, & quæ in eo ſunt fideliter exequi.* —— Verum enim verò in hac authoritate duo ſunt obſervanda. 1. illam civilem authoritatem non ordinare cauſas Eccleſiaſticas & civiles ſecundum eundem modum: in civilibus enim ſingulas quaſque ordinat, & perinde omnia exequitur: at in Eccleſiaſticis, ſingula quæque ordinandi poteſtâtem habet, at non identidem exequendi. Magiſtratus quidem ordinat & præſcribit in omnibus qui-

quibuſque Eccleſiaſticis cauſis, at miniſter is eſt cui in iiſdem executio demandatur. Secundo etiam notandum eſt, civilem authoritatem poteſtatem habere in omnia illa quæ hominum ſunt, at non perinde in ea quæ Dei ſunt, putà verbum aut ſacramenta, fidem, conſcientiam & dona Dei interiora: atque hæc ad civilem poteſtatem nihil pertinent: de qua Chriſtus verba faciens, præcepit ea quæ Dei ſunt, Deo: quæ Cæſaris Cæſari danda eſſe, 2. Hujus authoritatis vis in omnes etiam perſonas extenditur, tam Eccleſiaſticas quam civiles, ita tamen vt ad externum hominem, corpus, vitam, converſationem, & exteriora quæque duntaxat extendatur, non autem ad animam & conſcientiam, quarum Deus ſolus Dominus & Rector eſt.

In Prophetis, Paſtoribus & Miniſtris duo conſideranda ſunt, primò perſonæ eorum, ſecundò miniſterium eorum. Reſpectu perſonarum ſinguli ſuis Principibus ſubjiciuntur, idque conſcientię gratiâ: at reſpectu miniſterij quo funguntur, Principes & Magiſtratus Eccleſiæ ſubjiciendi ſunt, vt ei in qua verbum docetur & ſacramenta adminiſtrantur: —— Magiſtratus Miniſtris non in nomine ſuo, ſed in nomine Chriſti venien-

tibus ſubjici debent. Hoc enim eſt nobis obſervandum, Magiſtratus non eſſe ſimpliciter miniſterio ſubjectos, ſed quouſque verbum rectè prædicatum fuerit, & Sacramenta ſincerè adminiſtrata: nam alioqui poteſtatem habent ſive reformandi ſive abdicandi Miniſtros tales qui in munere ſuo fungendo delinquunt: hoc enim reſpectu iidem ipſi Paſtores ſunt, ſicut *Iſa.* 44. 1. Cyrus appellatur Paſtor.

RAINOLDUS.

Colloq. cum Harto, cap. 7.

Leo cum vniverſo Clero populoque Romano, Othoni, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum donavit facultatem Pontificem eligendi. Cauſa verò quæ commovit illum ad inſtitutum iſtud ſtabiliendum, ea fuit, vt nulla in poſterum ejuſmodi monſtra, quemadmodum olim, in Petri Cathedra ſederent. Cogitabat enim ab illo tempore, quo Adrianus tertius poteſtatem illam Imperatori eripuerat, & libera populo cleroque comitia reliquerat, fœdè ineffrænatam Romanorum ambitionem oppleſſe Eccleſiam beſtiis, civitatem tumultibus, & electiones nequitiâ. Hanc nimirum libidinem aliqua ratione coërcendam eſſe animadvertebat. Nullum frænum acrius injici potuiſſe putabat, quam ſi Adriani primi conſtitutio, qui

qui jus Pontificem eligendi conceſſit Imperatori, renovaretur. Itaque rem ad Concilium retulit, & Concilium acclamavit.

Quin adeò aberant Imperatores à monſtris intrudendis, vt extruderent prorſus, & ſummo eſſent ad Eccleſiam ab illis liberandam adjumento: quod ſicut conſtat ex perpetuâ ſerie rerum geſtarum ipſorum, & annalium: ita Carolus Sigonius, in illa quam de regno Italiæ ſcripſit hiſtoria (homo nullo modo iniquior in Pontifices) hoc Cæſaribus deferat teſtimonium, & Romanos ipſos quod illa monſtra in ſedem irrepſerint, in omni culpa ponat.

Scriptura edocet, eos, qui in Religionis cauſis peccant, idololatras, blaſphemos, Pſeudoprophetas, ſacrarumque rerum violatores, eſſe puniendos, iſti autem committuntur puniendi, qui non temerè gladium geſtat. Ergò à civili Magiſtratu puniendi ſunt, qui malum faciunt in rebus divinis. *cap.* 10.

Cęterum: pœnis, ſcitiſque civilibus providere, vt ſuo Sacerdotes perfungantur in divinis rebus officio; nec Sacerdotes ſolum, ſed & populus: Principi hæc delegata provincia eſt.

Quare, quum ſuprematus ille, quem Principi deferimus in Eccleſiaſticis negotiis,

tiis, non alius ſit, quam vt in iis ſe gerat ſicut Ezekias, non ſicut Ozias; non vt prædicet verbum, miniſtret ſacramenta, divina officia celebret, aut Eccleſiæ exerceat diſciplinam; ſed vt curet iſta fieri, pro-vt oportet, ab iis, quos ad eadem Deus vocavit: Nequaquam Cæſari plura quam quæ ſunt Cæſaris attribuimus. Quo graviori ſunt in culpa magiſter tuus, & commilitones ejus, qui juramentum Regij ſuprematus, tanquam improbum & impium redarguunt. Omnis enim qui legitimè regnat, ſupremus eſt ſubditorum ſuorum in Spiritualibus Politiciſque rebus gubernator.

Etiamſi Principes non ſemper, qnæ pia ſunt vt nec honeſta, jubeant: nequaquam idcirco in iis ipſos imperio ſuo oportet ſpoliemus; quin juvemus precibus potius, vt nos in pietate & honeſtate regant.

CHAMIERUS.

Panſtra, tom. 2, lib. 14, cap. 11. Quintum argumentum: in Veteri Teſtamento Rex fuit major quibuſlibet Pontificibus, etiam Summo: Ergo & in Novo Teſtamento Imperator debet eſſe ſuperior omnibus Epiſcopis; etiam iis, qui ſunt reliquis ſuperiores, vt erant olim Metropolitani, & Patriarchæ. Probatur antecedens: quia *prioris Regum* 2. Salomon

mon depoſuit Abiatharem, conſtituto Zadocho in ejum locum.

A Salomone, tanquam Propheta non tanquam Rege deſtitutum Abiatharem finxit Bellarminus. Vbi legitur Prophetam autoritatem habuiſſe in Summum Pontificem? maxime deponendum?

Sextum argumentum: Chriſtiani Imperatores ſæpe judicaverunt ac depoſuerunt Pontifices Romanos: Conſtantius Liberium miſit in exilium: Iuſtinianus Silverium: Theodoricus Rex Ioannem conjecit in carcerem: Otho primus Ioannem duodecimum depoſuit: Henricus tertius Gregorium ſextum.

Hæc eo jure facta ſunt, quo Imperatores præerant Pontificibus: —— Eodem inquam jure facta, quo olim Conſtantinus Magnus juſſit Arium exulare: & Euſebium, & Theognin apud Socratem lib. 1. cap. 5. & poſtea Athanaſium, cap. 23. Item Conſtantius ter Paulum electum Epiſcopum Conſtantinopolitanum; lib. 2. cap. 5. 12. 21. Denique, quo Gratianus Demophilo Ariano dixit, lib. 5. cap. 7. *Si pacem & concordiam fugis, fugere te jubeo ab oratoriis locis.* Ne alia colligam infinita exempla; quibus fit manifeſtum tum temporis ſua autoritate vſos palam & promiſcuè in quoſvis Epiſcopos, & abdi-

abdicandos & in exilium pellendos.

Itaque nihil eſt novi, quum dicuntur Liberius, Silverius, Ioannes, injuſtè pulſi. Nam quis neſcit Imperatores ſæpe abuti autoritate? Nemo ſanus neget injuſtè etiam Athanaſium factum exulem à Conſtantino, primùm: deinde à Conſtantio: alios etiam Epiſcopos Catholicos, cum ab hoc tum ab aliis, ſed non ſequitur, ex eo quod quis quid injuſtè facit, propterea non habere autoritatem faciendi: hoc enim ſequitur duntaxat, abuti eum ſua autoritate. —— Ejecit, vt dixi, Conſtantinus Arium, Euſebium, Theognin; hæriticos: ejecit & Athanaſium. Confer vtrinque ejiciendi autoritatem, poteſtatemque eandem invenies: & tamen juſtè illi, hic contra ejectus eſt. Qui fit? non ſanè quia in Athanaſio deficeret poteſtas, quæ in reliquis ſufficiebat: ſed quia, quum æquè Athanaſij judex eſſet Imperator, ac reliquorum; tamen Athanaſij nullum crimen erat: & erat magnum aliorum. Sic de his reſpondeo: Malè ejectos Liberium, Silverium, Ioannem: ſed malè, quia cauſſa in iis nulla erat exilij: at non, quia Imperatoribus nulla eſſet autoritas.

cap. 13. Sextò; quia Imperatores autoritate ſuâ confirmabant, vel infirmabant electum

ctum Romanum Pontificem. Platina in Pelagio ſecundo, nihil à clero in eligendo Pontifice actum erat, niſi ejus electionem Imperator approbaſſet. Sabellicicus Enneadis 8. lib. 5. miſerat Gregorium Pelagius Byzantium, vt ſe apud Principem purgaret, ne ſibi noxæ daretur, quod ſine illius aſſenſu paſſus eſſet ſe Pontificem renunciari. Enim verò irrita erat tunc Pontificis declaratio, niſi eam Imperàtor ſuo probaſſet aſſenſu. *Blondus Decadis* 2. *lib.* 2. Stephanus quartus Romam ab Imperatore reverſus brevi obiit: eique ſucceſſit Paſchalis primus: qui quod à clero populoque Romano abſque Imperatoris autoritate præter obſervatam diu antè conſuetudinem, electus eſſet, ad illum ſcribere ſuam innocentiam, à Cleri, populique violentia purgavit. *Krantz, Metropoleos lib.* 2. *cap.* 29. Neque mireris, lector, ab Imperatore conſtitutum Epiſcopum: Ferebant hoc illa tempora: quando etiam ſummorum Pontificum conſtituendorum, deſtituendorumque habeant arbitrium: quod temporum neceſſitas ferebat. Eheu immutata tempora.

MOLI-

MOLINÆUS.

Tract. de vſurp. Pontif. cap. 5. ex gall.

Plurimi Principes ſæpenumero correxerunt Paſtores, & ad officium reduxerunt, vt Conſtantinus, qui ſuffocavit Epiſcoporum diſſidia, curando igne abſumi ipſorum criminationis libellos; vt David, qui tabernaculi conſtituit leges; vt Salomon, qui dejecit Abiatharum perduellionis rerum à Sacerdotio; vt Ezechias & Ioſaphatus, qui repurgarunt templum Dei, cultuſque integritatem reſtituerunt. Hoc ſenſu, literæ ſynodales ſcriptæ ad Ludovicum pium ipſi attribuunt titulum Rectoris Eccleſiæ. Et Ludovicus ex filio nepos cum ageret Papiæ, inquirit in mores Epiſcoporum eorumque functiones; vt refert Sigonius ad annum 855. Ipſe dicit lib. 7. Adrianum detuliſſe honorem Carolo Magno gubernandi Eccleſiam, & eligendi Pontificem Romanum; non vt pro arbitrio immutaret doctrinam: ſed ad executionem eorum quæ Deus in verbo præcepit.

cap. 8.

Pontificum electiones vt plurimum peragebantur ſuffragiis populi Romani & Cleri, quæ tamen ratæ non habebantur vſque dum eas ſuo approbaſſent aſſenſu Reges Italiæ ſive Imperatores; qui ſæſænumero non expectatis comitiorum plebis ſuffragiis, abſolutâ ſuâ authoritate con-

conſtituerunt Epiſcopos. Anno 535. Eligitur Agapetus primus à Rege Theodato, & deinde Sylverius, & Iuſtinianus Imperator per Beliſſarium removet Sylverium ſubſtituto illi Vigilio.

PISCATOR.

Quum Eccleſia aliqua Magiſtratum habet Chriſtianum & domeſticum fidei, jus illud vocandi miniſtros penes illum eſt: idque propter parem rationem cum Magiſtratibus Eccleſię veteris Iſraëliticæ. Etenim Deus Moſi & ſub illius perſona Gubernatoribus populi Iſraëlitici politicis deinceps futuris jus illud dedit: Quum ei mandavit vt & Sacerdotes & alios ſacrorum miniſtros vocaret atque conſtitueret. Et Moſes ac poſt illum pij quidam populi Iſraëlitici (vt David, Salomon, & Ezechias) jus illud exercuerunt. Quum verò Eccleſia aliqua talem Magiſtratum non habet, tum jus illud pertinet ad ipſum Eccleſiæ illius cœtum, ac inprimis ad collegium ſeniorum: vt oſtendunt exempla Eccleſiæ Chriſtianæ primitivæ miniſterio Apoſtolorum. *In Aphoriſ. loco de miniſt. Eccleſ.*

POLANUS.

Quod ſi plebi perſonæ idoneæ non ſint cognitæ, aut de iis judicare non poteſt: *Syntag. lib. 7. cap. 15.*
tum

tum presbyterij eſt & quidem totius, ſive ſenatus Eccleſiaſtici, aut etiam magiſtratus politici, cui religio pura curæ eſt, quærere perſonas idoneas.

lib. 10. cap. 65. Epiſcopos & Paſtores Eccleſiarum officio non ſatisfacientes, vel prorſus non facientes, deponet (Magiſtratus) & alios in locum eorum ſubſtituet idoneos. 1. *Reg.* 2. *verſ.* 26. 27.

ABBOTUS.

Tract. de ſuprem. poteſt. regia, prælect. 3. Tanta denique poteſtas regia in Pontificem, vt mox Salomon Abiatharum Pontificem Sacerdotio abdicaverit, & ab altari ſummoverit, & Sadocum in locum ejus Pontificem futurum ſubſtituerit. —— Reſpondet Bellarminus; factum illud tribui ſolere Salomoni; non vt Regi, ſed vt Prophetæ, extraordinariam poteſtatem divinitus obtinenti. Id verò qui conſtat? quam tandem aſſertionis ſuæ fidem facit? an ideo credendum eſt, quia Bellarmino ſic viſum eſt? certè quâ authoritate Adoniam, quâ Ioabum, quâ Schimeium morte multavit, non propheticâ, ſpero, ſed regiâ, eâdem eodem tempore Abiatharum de Sacerdotio depoſuiſſe credendus eſt. Etſi verò detur inſtinctu hoc feciſſe Prophetico, certè authoritate non niſi Regiâ facere potuit, quia Pro-

Prophetis denunciandi tantum officium competit, poteſtas exequendi non Prophetarum ſed Regum eſt. Quare apertè ibi legitur, Rex dixit Abiatharo, vt nullos hinc tergiverſationis locus ſit. —— Denique cauſa ipſa, quâ arceſſebatur non Eccleſiaſtica, non doctrinæ, ſed politica, & regni cauſa fuit; quippe quod proditoriè cum Adonia conjuraſſet; vt nomine Prophetæ nihil illi negotij cum Abiatharo, tantummodò jure regio agendum eſſet. Quare futilis & inepta eſt reſponſio illa, & manet hoc exemplo firmata Regum poteſtas in Pontifices & Sacerdotes, vt ab illis etiam Sacerdotio abdicari poſſint.

DAVENANTIUS.

In determ. quæſt. theol. quæſt. 19.

Prima theſis erit de perſonis Eccleſiaſticis; Epiſcopi, Presbyteri, omneſque qui clericorum nomine cenſentur, tam Regiæ poteſtati ſubjiciuntur quam laïci. Horum igitur reſpectu Rex habet ſummam autoritatem. Id inprimis ex eo liquet, quod Reges Iſraëlitici pro imperio Sacerdotes convocabant, & Imperatores Chriſtiani Epiſcoporum concilia indicebant. Hoſce conventus illi non indixiſſent, niſi ſuperiores Sacerdotibus extitiſſent. Quid, quod Regi imcumbit imperare Sacerdotibus vt ſuis fungantur officiis; increpare

Digitized by Google

& punire, ſi ſecus fecerint, imò, ſi merebuntur, muneribus ſuis prorſus abdicare: Ioſias præcipit Helciæ. Ioas increpat Ioadam. Salomon deponit Abiatharum. Hanc eandem poteſtatem Chriſtiani Imperatores exercuerunt. Conſtantinus Paulum à ſede Conſtantinopolitana dejicit, & in ejus locum ſubſtituit Euſebium. Theodoſius imperat demophilo Ariano Epiſcopo, vt vel fidem Catholicam ſuſcipiat, vel ſedem Epiſcopalem relinquat.

LEIDENSES.

In ſynop, diſp. 50, theſi 54.

Si Paſtor ſit ſeditioſus ac manifeſtus pacis publicæ violator, ſummus Magiſtratus eum, interveniente ſubordinatorum procerum conſilio, poteſt eodem jure exauthorare, quo Rex Salomon Abiatharum depoſuit. 1. *Reg*. 2. *verſ*. 26.

RIVETUS.

In Decal.

Rectè autem Auguſtinus à more & inſtituto præſertim Iſraëlis & Iudæ Regum piorum, hujus quæſtionis arceſſit ſolutionem, à quo vim & nervos ſumit: quia in Iſraële populo ſuo regnum inſtituit Deus, & Eccleſiam in regno, ex mente ſua. Exemplum inde ſumendum eſt; cum in Novo Teſtamento quo tempore ſcripſerunt Evangeliſtæ & Apoſtoli, nuſquam in

vnum

vnum coaluerint Eccleſia & Imperium; quin potius procul ſe hoc habuit ab illa. Quæ igitur penes Reges & ſummos alios Magiſtratus, pro varia regiminis ratione in religione partes ſint, inde nobis petendum, vbi gemellæ quaſi ſunt & amicè conſpirant politia & Eccleſia, non vbi à ſe invicem ſecedunt.

Miniſtrorum ſacrorum hæc ſunt, vel doctrinam ſpargere, vel cenſuris pungere; vel ſacramenta adminiſtrare immediatè & perſonaliter, & vt loquuntur ex officio. Magiſtratus autem eſt —— cujus hæc auſpiciis geruntur: Quod ſi non faciunt Miniſtri, legibus & imperio eos vrget & injungit vt fiant, atque rectè fiant; vindicatque ſi ſecus.

Hic controverſia eſt de jure vocationis Miniſtrorum, à quâ Pontificij Magiſtratum Chriſtianum arcent, niſi forte privilegio quodam juris patronatus, aut ſimili gaudeat. Nos ad id, jus pij Magiſtratus aſſerimus, tum quatenus eſt Eccleſiæ membrum, ratione perſonæ; cum enim jus illud toti etiam populo competat, non poteſt excludi pius Magiſtratus; tum maximè ratione muneris, cum populi ſit caput. Non debet tamen miniſterij Eccleſiaſtici conſtitutionem ac Miniſtrorum vocationem ſibi ſoli vendicare, excluſo

presbyterio & reliquâ Eccleſiâ, aut id inter Regalia ſibi ſoli debita referre, aut invitis auditoribus paſtores obtrudere.

Vndè, quid de flagitioſorum Miniſtrorum, aut hæreticorum depoſitione ſtatuendum ſit, colligitur; eadem enim eſt ratio remotionis, quæ electionis; vt in primâ ſuas partes habet Magiſtratus, ſic in ſecundâ; ſed quemadmodum ipſius non eſt electio ſine clero & populo, ſic nec depoſitio legitimè fieri poteſt, niſi vocatis & conſultis qui jus eligendi habuerunt. Rex autem ſive alius Magiſtratus, vt non ordinat, ſic nec deponit formaliter, vt ita loquamur, vel adminiſtratoriè per ſe ipſum. Id tamen facit non ſolum conſilio, ſed mandato & auctoritate, quia iis mandare poteſt, vbi ſubeſt juſta cauſa de miniſtro exautorando, penes quos hæc poteſtas in Eccleſiâ viget: qui quidem in hoc caſu, vbi nempe juſta cauſa ſubeſt, niſi parent & quod jubet faciunt, obnoxij ſunt non ſolum iræ, ſed etiam divino judicio.

In approb. diſp. Theol. Vedel. de Magiſt.

Teſtor, ——cum tamen mihi ſcrupulus quidam injectus fuiſſet ex eo, quod quæſt. 3. vbi agitur de depoſitione miniſtrorum, non objectivam ſolùm, ſed etiam formalem poteſtatem Magiſtratui tribueret, quum verba ex me citata quæſt. 6. negarent eam Magiſtratui in eo conveni-

re:

re: eum plane mihi ſatisfeciſſe, cum id ita interpretatus eſt, vt ſpectaret tantum depoſitionem, quæ exercitium prohibet miniſterij in diſtrictu Magiſtratus illius, & coërcitionem externam: non autem poteſtatem, quâ ordinatio Miniſtri, quæ fit à ſolis Paſtoribus, redderetur irrita, & Paſtor exauthoratus fieret inhabilis ad prædicationem verbi & ſacramentorum adminiſtrationem, quam formaliter ſolis Paſtoribus aſſero, quibus competit ordinatio.

WALEUS.

Fatemur Magiſtratum quoque ſubalternum ſeu inferiorem tanquam primarium membrum Eccleſiæ in eà re (vocatione ſcilicet Miniſtrorum) eſſe agnoſcendum, quamvis lege ſpeciali ſummi Magiſtratus ad eam rem auctoritatem non accepiſſet. *Tract. de offic. miniſt. & auctor. Magiſtrat. part. 3. ex Belg.*

At fuerit abſoluta depoſitio, quâ ejectus (Abiathar) fuit, non ſolum ab exercitio, verùm etiam ab omni Sacerdotij dignitate. Quis vnquam negavit propter notoria delicta quæ ſimpliciter civilia ſunt, ſpeciatim ob proditionem contra Summum Magiſtratum & bonum reipublicæ, Paſtorem poſſe neci dari, aut exilio mulctari, & conſequenter etiam deponi ſuo miniſterio à Magiſtratu: etiam abſ-

que præcedaneo judicio Eccleſiaſtico, quandoquidem omnia judicia Eccleſiaſtica in eo conveniunt. Hæc eſt ſententia Hierarchiæ Antichriſtianæ; non autem Eccleſiarum reformatarum: quaſi tales primò degradandi eſſent à ſuis Spiritualibus, quos vocant, & poſtea tradendi Magiſtratibus ſecularibus, vt puniantur.

TRIGLANDIUS.

Tract. de poteſt. civili & Eccleſ. cap. 13.

Quando Magiſtratus Chriſtianam religionem, vel recipere, vel in publicum admittere nolunt, miniſtris Chriſti in Eccleſia ipſius non licet ſe vi, vel armata manu, ingerere, vel coactivam Magiſtratuum poteſtatem ſibi arripere, vt ea ratione veræ religionis exercitium publicum faciant: Hoc enim eſſet gladium ipſis non concreditum illigitimâ ratione cum Petro ſumere.

cap. 14.

Licet etiam Magiſtratibus, imo mandatum eſt ipſis, vt in ſubditorum ſuorum bonum hujus rei curam habeant, efficiantque vt vera religio publicè in ipſorum ditionibus vigeat. Si ergò ſubditos ſuos malè doceri, & in errores ſeduci videant, aut obſervent, & ab iis quorum id munus eſt, in corruptelam iſtam & ſeductionem non animadverti, cur non è publico ſeductores iſtos poteſtate coactiva removeant?

Quid

Quid ſi paſtores, aut in officio faciendo negligentes ſint, aut poteſtate ſua abutantur, an non licebit Magiſtratibus poteſtate ſuâ coactivâ, vel impellere illos vel coërcere? Reſpondeo ex ſupra explicatis. Vel pura adhuc religio vigebit in Eccleſia, cum vſu diſciplinæ Eccleſiaſticæ, vel illa adulterata erit, & hæc in tyrannidem converſa. Hoc ſi ſit, exturbanda erit, cum falſa religione, Eccleſia adultera, cum tyrannide ſua; & ſic ſimul cum tyrannico regimine Paſtores infidi. *cap. 22.*

SALMASIUS.

Omnis poteſtas quæ Eccleſiam & res Eccleſiaſticas ſpectat, in genere & latè ſpectata aut interna eſt aut externa, aut τὰ εἴσω τῆς ἐκκλησίας reſpicit, in qua verſatur paſtorum, & miniſtrorum Dei ἐπισκοπὴ, quam & proinde ἐσωτερικὴν ἐπισκοπὴν nominare poſſumus, aut τὰ ἔξω τῆς ἐκκλησίας, quæ ad Principem & Magiſtratum ſummum vel ab eo delegatos pertinet, quæ in illis omnibus, qualia ſupra memorata ſunt, cernitur, aliiſque ſimilibus, hæc ἐξωτερικὴ Principum poteſtas Eccleſiaſtica. Miniſter Eccleſiæ Principem Chriſtianum ligare & ſolvere, id eſt ſuſpendere & excommunicare & abſolvere æque poteſt vt alium quemlibet de grege, per illam *In Appar. ad lib. de Prim.*

internam poteſtatem & ἐπισκοπὴν quam à Deo accepit. At Princeps rurſum poteſt Epiſcopum per illam exteriorem ἐπισκοπὴν quæ non animam ſed corpus curat, cogere, coërcere, ad officium compellere, ſi exorbitet, etiam deponere & abjicere & exilio punire, vitâ quoque, ſi talem meruerit ſententiam, privare. Alio modo deponitur Miniſter in foro interiore Eccleſiaſtico quod ab ipſis Paſtoribus exercetur, aliter in exteriore principali. A Principe vel Magiſtratu abjectus Epiſcopus, miniſterij tantum atque officij functionem amittit atque exercitium intra limites juriſdictionis duntaxat vel ditionis quæ Principi illi atque Magiſtratui ſubjecta eſt. Ab Imperatore Romano dejectus in toto imperio non potuiſſet miniſterium exercere. Sed ita depoſitus retinebat communionem inter Eccleſiaſticos & ſui ordinis Miniſtros. Non enim poteſtatem quam in ordinatione accepit per impoſitionem manuum poteſt eripere Princeps, cum nec eam poſſet dare. Si Princeps igitur velit Miniſtrum aliquem ob ſua peccata prorſus degradari & καθαιρεῖσθαι, & miniſterium ſimul cum ejus functione amittere, per Paſtores ipſos id faciendum debet curare, qui judices veri ipſius ſunt & aufer-

re ſoli poſſunt quod per ordinationem dederunt. Imperatores Romani quos per vim ejicerent, quia intelligebant poteſtatem miniſterij fungendi non aliter iis adimere poſſe, in exilium eos mittebant. Quod poſſemus infinitis teſtimoniis demonſtrare. Relegatus hoc modo Epiſcopus remanebat nihilominus Epiſcopus, non ordine excidebat Epiſcopali, nec ad laicorum ordinem redigebatur, atque, ſi volumus uti loquutione Pontificiorum ſed alio intellectu, non amittebat characterem, co-epiſcoporum autem ſuorum judicio damnatus, & depoſitus, laïcus fiebat & ordinem mutabat, characteremque ordinis amittebat. Ad laïcam denique ſic dictam communionem redigebatur, cum ille Epiſcopus in exilium à Principe ſæculari pulſus retineret Eccleſiaſticam & Sacerdotalem, vt tum vocabant.

CALVINUS.

Sanctis patribus —— nihil fuit antiquius quam vt Principum authoritate in ordinem redigerentur mali & improbi Sacerdotes, indigni autem honoris gradu abdicarentur. *In Schol. in Epiſt. Paul. III. Pont. Max. ad Cæſarem.*

CON-

CONSTITUTIONIS,

Eccleſ. Genev.

Ex Gall. Artic. 23. Quantum ad crimina nullo modo tolleranda, ſi ea ſunt civilia, id eſt, punienda per leges, & quiſpiam miniſtrorum ea commiſerit, ipſe ſenatus ſuam interponat autoritatem, & præter pœnam ordinariam quâ ſolet alios mulctare, eum deponat à miniſterio.

Artic. 24. Si verò talia ſunt crimina, quorum antecedens inquiſitio pertinet ad presbyterium, ipſi ſeniores cum miniſtris in ea inquirant, & ſi miniſter eorum convincatur, indicato id Synedrium Senatui, expoſitâ ſuper hac re ſuâ opinione; ità vt ipſiſſima pœnæ ſententia ſemper reſervetur ipſi Senatui.

Porrò ex ordine ſenatorio & quidem ab ipſo ſenatu eliguntur Eccleſiæ presbyteri, Paſtoribus ad hanc rem admiſſis, tantum modò deliberandi causâ; promittuntque ſenatui jurerando, ritè ſeſe perfuncturos ſuo munere; nec ipſi Paſtores ab hoc juramento præſtando habentur immunes. Fuere autem hæ conſtituiones à Magiſtratu ſancitæ, accedente Genevenſium Theologorum judicio. Vt videre eſt articulo primo.

OBJE.

OBJECTIO.

At objiciunt adverſus hanc doctrinam non-nulli; quum nulla ſit avis rarior quàm bonus Princeps, magnum periculum eſſe, ne ita furioſo gladium porrigatur.

RESPONSUM BEZÆ.

Reſpondet *Beza*. Si hæc ratio valet, mirum eſt profectò infinitam illam Dei ſapientiam, quum in blaſphemos, & eos qui à vero Dei cultu quoquo modo abducerent, tam acrem & ſeveram legem inſtitueret, periculum iſtud vel non proſpexiſſe, vel contempſiſſe. Deinde verò ſi hoc admittas, quid tandem in vlla reipublicæ parte conſtituetur? Quid rarius eſt in orbe terrarum fidelibus verbi miniſtris? Quid frequentius pſeudoprophetis? Ergò interpretandæ religionis cura nulli committatur. Quis penè angulus terrarum à tyrannide eſt immunis? Ergo nullis tribuatur in alios poteſtas. —— Quid frequentius eſt judiciorum conſtupratione? Ergò nulli ſedeant judices. —— Quid ſi igitur Dominus Principes nobis dederit, qui vel apertâ crudelitate, vel craſſâ ignorantiâ, Chriſti regnum oppugnent? Primum omnium ad preces & lachry- *Tract. de hæret. à Magiſt. puniend.*

lachrymas confugiat Eccleſia, & vitam emendet hæc enim ſunt fidelium arma, quibus mundi furores expugnent.

ISIDORUS.

lib. 3. de ſummo bono, quæſt. 5. canon Principes,

Principes ſeculi nonnunquam intra Eccleſiam poteſtatis adeptæ culmina tenent, vt per eandem poteſtatem diſciplinam Eccleſiaſticam muniant. Cæterum inter Eccleſiam poteſtates neceſſariç non eſſent, niſi, vt quod non prævalet Sacerdos efficere per doctrinæ ſermonem, poteſtas hoc impleat per diſciplinæ terrorem. Sæpe per regnum terrenum, cœleſte regnum proficit: vt qui intra Eccleſiam poſiti contra fidem, & diſciplinam Eccleſiæ agunt, rigore Principum conterantur, ipſamque diſciplinam, quam Eccleſiæ humilitas exercere non prævalet, cervicibus ſuperborum poteſtas principalis imponat: & vt venerationem mereatur, virtutem poteſtatis impertiat. Cognoſcant Principes ſeculi Deo debere ſe rationem reddere propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt: Nam ſive augeatur pax, & diſciplina Eccleſiæ per fideles principes, ſive ſolvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.

EPI-

EPISCOPI
Metropolis Corinthi ad
LEONEM IMPERATOREM.

—— Timotheum verò, ſicut ex his quæ ſunt ſcripta, cognovimus, nec regulariter nec conſequenter Sacerdotium obtinere proſpicimus. Quo tamen modo oporteat ejus cauſam, & ſanctas Eccleſias in illa conſtitutas regione diſponi, ſecundum Deum, in veſtræ pietatis & juſtitiæ pendet arbitrio.

Tomo 2. Concil. Epiſt. illuſt. perſ. pro Concil. Chalced.

Appen-

Appendicis loco, adjecimus reſponſa duo, ad totidem quæſita; quorum prius de ſupplicio Abiathari; alterum verò de inſtitutione Sadochi.

QUÆSITUM PRIMUM.

QVæritur, quæ fuerit pœna quâ Salomon mulctavit Abiatharum?

Reſpondeo. Pœna precipua & eſſentialis fuit depoſitio à Sacerdotio; ex accidenti verò relegatio in Anathot, ne ſcilicet turbas daret Ieroſolymis: probaturque hiſce argumentis.

1. *Primò*. Autoritate præſtantiſſimorum Theologorum, tum *Martyris, Iuelli, Whitakeri, Zepperi, Parei, Chamirei, Molinæi, Abboti, Davenantij* & *Leydenſium* in locis jam adductis; tum aliorum, id ipſum aſſerentium.

Beza, tract. de hæret. à Magiſt. puniendis. Quid enim? an præter officium fecit David quum Levitarum ordines conſtitueret? an Salomon, quum Abiathari Sacerdotium abrogaret?

Lyra, ad verſ. 26. & 27. cap. 2. prior. Reg. Hic ponitur abjectio Abiathar de Summo Sacerdotio, & de civitate regia.

Pellicani, ad eundem locum. Removetur

vetur à miniſterio, & à loco regali, quo minus machinari quid poſſit contra Regem, inter aulicos.

Vatabli, ibidem. Privavit eum dignitate Sacerdotali quâ fungebatur coram Iehova.

Piſcatoris, ibidem. Abiatharis ſupplicium fuit relegatio: & depoſitio à Sacerdotio.

Tremellij & *Junij*, ad verſ. 36. cap. 2. prior. Sam. Hoc impletum eſt, poſtquam Abiathar Sacerdotio à Schelomone abdicatus & Hanathotas ablegatus eſt. 1. Reg. 2. verſ. 26.

Idem aſſerit *Paraphraſtus Chaldæus*, ad verſ. 27. cap. 2. prior. Reg. Et repudiavit Selomoh Abiathar, ne eſſet Sacerdos miniſtrans ante Dominum.

Similiter *Gloſſa ordinaria* ad verſ. præcedentem ejuſd. cap. Abiathar Sacerdotio expulſus, non tamen occiſus.

Secundò, quia, vt rectè annotavit *Bertranus*, cap. 10. reip. Ebræorum, Sacerdotio exauthorari cœpit Abiathar ſuperſtite adhuc Davide, cum vnctus fuit Sadoch in Summum Sacerdotem, & poſtmodum relegatus in Anathot, ipſo jam defuncto. Quod patet ex cap. 29. verſ. 22. prior. Chron. & prior. Reg. cap. 2. 2.

verſ.

verſ. 26. inter ſe collatis. Et probatur inſuper teſtimonio Theologorum.

Pellicani, ad verſ. 21. & 22. cap. 29. prior. Chron. —— Comitias ſolvit (David) multo omnium tripudio, Rege Salomone prius jam ſecundâ vice conſecrato & vncto à Sadoch Sacerdote ſummo, qui & ipſe eodem die ſummo pontificatui initiatus videtur, Abiathar reprobato.

Piſcatoris, ibidem. —— In Sacerdotem] ſcilicet ſummum, idque loco Abiatharis : qui cum Adonia conjuraverat, 1.Reg.1. 17. Quemque Salomon poſtea ablegavit in rus ipſius, 1. Reg. 2. 26.

3. *Tertiò*, quia ipſiſſima pœna, quam Propheta prædixit Eli, lib. 1. Sam. cap. 2: verſ. 31. Et ſequentibus, fuit Abiatharo infligenda, at pœna denunciata Eli fuit tranſlatio Sacerdotij, vnde ſequitur Abiatharum oportuiſſe abdicari, per modum pœnæ; idque vero ſecundum literam: alias enim hæc omnia, eruditè & elegantur Auguſtinus mijſticè interpretatur, lib. 17. de civit. Dei, cap. 5. de abrogando Sacerdotio Aharonico & ſubſtituendo ſacerdote Novi Teſtamenti, ſecundum ordinem Melchiſedechi.

Lyra, ad hunc locum Samuel. Ecce dies veniunt & præcidam Brachium tuum, id

eſt,

eſt, poteſtatem ſummi Sacerdotij. Quod impletum fuit tempore Salomonis, qui abjecto Abiathar de ſummo Sacerdotio, qui deſcenderat de Heli, inſtituit Sadoch ſummum Sacerdotem, qui deſcenderat de Eleazar. Vt habetur, 3. Reg. 2. tunc rediit ſummum Sacerdotiũ ad primam lineam.

Martyr, ibidem. —— Ab initio Eleazari poſteritati pontificatus ceſſerat, qui poſtea tranſlatus fuit ad Eli, qui erat ex familia Ithamari. Cur vero id factum fuerit, non ſatis ex ſcripturis liquet. —— Hæc eſt deſcriptio eripiendi Sacerdotij, quod illius familiæ robur & firmamentum inſtar brachij erat.

Wolphius, cap. 7. comment. ad cap. 3. Eſdræ. Poſtea verò, cum Abiathar Adoniæ partes ſecutus eſſet, eo repulſo, Salomon Sadocum Pontificem declaraſſet, Sacerdotium ab Ithamari domo rurſus ad Eleazari familiam tranſlatum fuit: ſicut Dominus minitatus fuerat Heli. Quorum alterum 1. Reg. 2. & rurſus 3. Reg. 2. alterum extat ſcriptum.

Hugo Cardinalis, ad verſ. 27. cap. 2. 3. Regum. Nota, quod abjecto Abiathar à Sacerdotio, tranſlatum eſt Sacerdotium ad Sadoch: & de domo Ithamar ad domum Eleazar: vt Samuel prædixerat Heli 1. Reg. 3. 5. Abiathar enim erat de famili-

liâ Ithamar, Sadoch de familiâ Eleazar.

4. *Quartò*, quia remiſſâ aliquatenus utrâque pœnâ, non tamen reſtitutus fuit in integrum, vt-potè ad vicariam ſummi Sacerdotij functionem tantum-modò admiſſus. Vt liquet ex eo, quod verſ. 4. cap. 4. prior. Reg Sadoch & Abiathar conjunctim Sacerdotes dicuntur.

Ad quem locum, *Lyra*. Dicendum quod ipſum revocaverat vt miniſtraret in templo & viveret de altari, non tamen ad ſummum Sacerdotium. Et hoc futurum, prædictum Heli. Primo lib. cap. 2. *Futurum eſt autem, vt quicumque remanſerit de domo tuâ veniat vt oret pro eo*. Et ſequitur, *dicatque dimitte me obſecro ad vnam partem Sacerdotalem vt comedam buccellam panis*.

Pellicanus, ibidem. Sadoc ſummus Sacerdos quidem erat, Abiathar autem non niſi illius vice aliquando miniſtrabat, alioqui in Anathot proximam villam relegatus, ex gratia tantum Regis admittebatur ad miniſterium, vt fuerat prædictum à Samuele, 1. Sam. cap. 2.

Cui ſententententiæ adſtipulantur Ebræorum Magiſtri, *Rabbi Levi ben Gerſon* & *Abrabaniel*, erat hic (inquiunt) Abiathar ip-

ipſiſſimus antea (cap. 2.) memoratus, etenim licet dejectus fuiſſet Sacerdotio ſummo, ecce Idoneus erat ad miniſtrandum tempore neceſſitatis, quum deprehenderetur Tſadok minimè capax miniſterij.

Quintò, quia Sadoch Abiatharo fuit ſurrogatus. Etenim ſi ſolummodò per abſentiam ex urbe, haud potuiſſet fungi ſuo munere Abiathar coram Iehova; re ipſa verò non fuiſſet abdicatus Sacerdotio; potuiſſet ac debuiſſet Sadochus abſentis vices ſupplere: non autem ſubſtitui in locum Pontificis non exauthorati. Adde, ſi hoc admittatur, Abiatharum non fuiſſe depoſitum à Sacerdotio, duos eodem tempore extitiſſe Pontifices ſummos, Abiatharum ſcilicet tantummodò relegatum in Anathot & Sadochum ſummum agentem Sacerdotem Ieroſolymis. At hoc abſurdum, ergo & prius. 5.

At objiciunt, crimen fuiſſe politicum & per conſequens politicè mulctandum, (nempe per relegationem) concedimus: ſed inde non ſequitur, non fuiſſe pontificatu exauthorandum. Quid enim? an crimen læſæ majeſtatis minus reddat hominem inhabilem ad functiones Eccleſiaſticas, & Miniſterio indignum, quam

hæreſis, vel vita non ſatis probata, aut ſimile quid?

QUÆSITUM ALTERUM.

Quæritur, quo tempore fuerit Sadochus inſtitutus ſummus ſacerdos, & à quo?

Reſpondeo. Sadochum paulatim & ſucceſſivè priſtinæ dignitati reſtitutum. cœpiſſe quidem reſtitui tempore Davidis, præſertim cùm vnctus fuit in ſummum ſacerdotem, vt habetur, 1. Chron. cap. 29. ſed defuncto jam Davide, & Abiatharo planè abdicato, tum demum fuiſſe omninò & in ſolidum inſtitutum, à Salòmone.

Id quod conſtat ex rerum ſerie, & rectè à *Bertramo* fuit obſervatum, cap. 10. Reip. Ebræorum. Davide (inquit) adhuc ſuperſtite, Salomon vnctus eſt in Regem bis, primum præſentibus paucis ex ſervis Davidis, deinde coram univerſo agmine, & conventu Principum Iſraël. —— Ibi quoque —— vnctus eſt Tſadokus in ſacerdotem ſummum —— atque hoc modo Abiathar paulatim exauthorari cœpit. Et cap. 15. Tſadoki vnctionem præludia nominat, non ipſiſſimam inſtitutionem, quam poſtmodum peractam indicat textus ipſe, 1. Reg. 2. 35.

Et

Et quidem à Salomone, adſtipulantibus Lyra & celebrioribus ex noſtris Theologis. Sic enim *Lyra*, ad hunc locum. Et Sadoch Sacerdotem poſuit (Rex Salomon) pro Abiathar. Cui conſonat *Juellus*, Abiatharum Epiſcopum ſummovit & in ejus locum Sadocum ſurrogavit; ad eundem modum *Wolphius*. Salomon Sadocum Pontificem declaravit. Et *Chameirus*. In veteri lege Salomon depoſuit Abiathar, & conſtituit in ejus locum Sadoch. Idem & iisdem penè verbis *Martyr*, *Pareus*, *Zepperus*, *Abbotus* & alij; nec aliter *Paraphraſtes*, ad verſ. 35. cap. 2. prior. Reg. Et Sadok Sacerdotem præfecit Rex pro Abiathar. Quibus colophonis vice addimus, *Joſephum*, teſtem domeſticum & rerum gentis ſuæ peritiſſimum; cujus verba hæc ſunt; poſt hęc, abrogato Abiatharo Pontificatu, Rex (Salomon) ſolum Sadocum id Sacerdotium obtinere voluit. lib. 8. cap. 1.

Nec repugnat, locus Chron. lib. 1. cap. 29. Vbi legitur, univerſum populum unxiſſe Sadoch in Sacerdotem. Quibus verbis arbitrantur non nulli, intelligi autoritatem & conſenſum populi. Reſpondemus, eodem loco dici, populum unxiſſe Salomonem in Principem, cum tamen evidentiſſimè conſtet, ex cap. 1. prior.

Reg

Reg. non niſi juſſu & autoritate Davidis, excluſo ſuffragio populi, Salomonem conſtitutum fuiſſe Regem; vnde colligere licet, ex eo quod populus unxiſſe dicitur Sadocum in ſacerdotem, non poſſe inferri, Sadocum inſtitutum fuiſſe autoritate & ſuffragiis populi; non magis quam ex eâdem phraſi probari poſſit, Salomonem conſtitutum fuiſſe Regem, juſſu & imperio comitiorum. Dicendum igitur, intelligenda hæc eſſe de præſentia & applauſu ſeu acclamatione populi; ita tamen ut reluctari nullo modo potuerit.

Objiciunt alij, debuiſſe Sadocum jure hæreditario, idque ex lege divinâ ſurrogari Abiatharo; ac proinde non fuiſſe à Salomone conſtitutum ſacerdotem autoritate regiâ. Reſpondemus ad id bifariam; *Primò*, præterquam quod optimâ ratione negari poſſit conſequentia, perperam hoc objici, quandoquidem non quæritur, ſit ne hæc poteſtas regia ſimpliciter abſoluta & nullis adſtricta legibus, quod non dicitur: ſed tantum, quibus hæc poteſtas à Deo ſit delegata, Regibus nè an verò populo. *Secundò*, jus hoc primogenituræ ad ſummum ſacerdotium non ſatis evidenter liquere ex ſcripturis; neque etiam argumentis ſatis efficacibus probari poſſe, Sadochum inter Eleazaritas fuiſ-

ſe

ſe primogenitum. Ius iſtud ſanè videtur convelli pontificatu ſacerdotum Ithamaritarum, quibus in perpetuum ceſſiſſet ſacerdotalis dignitas, ſi ritè Deum coluiſſent; teſte Prophetâ, dicente ad Heli. *Idcirco dixit Iehovah Deus Iſraël: dicendo dixeram, quod domus tua, & domus patris tui ambularent coram me vſque in ſeculum, nunc autem dicit Jehovah: abſit à me, quia honorantes me, honorabo; contemnentes autem me, contemnentur*, 1. Sam. 2, 30.

OPTATUS

Lib. 3. contra

PARMENIONEM.

DONATUS ſolito furore ſucenſus, in hæc verba erupit: Quid eſt Imperatori cum Eccleſiâ: —— Iam tunc meditabatur contra præcepta Apoſtoli Pauli, Poteſtatibus & Regibus injuriam facere.

FINIS.

Errata ſic corrigenda.

Pag. 6. l. 9. conceſſam. pag. 19. l. 21. civilis. pag. 24. l. 24. conſtat. pag. 32. l. 22. Pontificem. pag. 41. l. 26. habebant.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google